

KÜLÖNFÉLÉK

Helynévmagyarázatok*

Lukácskő A Temesrékastól kelet-északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1492: *Lwkarowcz* (Csánki 2: 88); 1554–79: *Luqarofče* (Engel: TemMold. 85); 1700 k.: *Lukarevacz* (uo.); 1723: *Lukarecz* (uo.); 1808: „*Lukarecz* h. *Lukarec* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 392); 1909: *Lukácskő* (Mező: HivKözs. 2: 638). A magyar *Lukarec* (> román *Lucareț*) hn. a szerb *Lucarevac* hn. (HASz. 6: 208) < *Lukar* szn. átvétele. L. blg. *Лукар* ’hagymatermelő’. Vö. horvát *Lukarevac Toplički* hn. (ImMesta. 1973. 240) is. Az országos helységnévrendezés során a *Lukarec* névalakot *Lukácskő*-re magyarosították. Ezt egyfelől a *Lukács* szn.-vel való összezsengés, másfelől az itteni híres bazaltbánya motiválta (Grković: RIS. 120; Mező: HivKözs. 2: 637, HivHn. 175).

Magyarcséke A Belényestől északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1398: *Cheke* (Jakó 228); 1561: *Magyar Chyeke* (uo.); 1773: *Magyar Cséke* (LexLoc. 72); A *Cseke* > *Cséke* hn. pusztá személynévből keletkezett magyar névadással. Az alapjául szolgáló szn.-hez l. 1198: *Cheke* szn. (ÁrpSzt. 183). A *Magyar*-előtag a szomszédos *Drágszéke* [1508: *Dragcheke*: Jakó 228] helységtől való megkülönböztetésre szolgál. A román *Ceica* ’Magyarcséke’ (Suciú 1: 131) átvétel a magyarból. A román *Drăgești* [1808: „*Cséke* (*Drák*-) h. *Dresesty* vel *Drassesty* val.”; Lipszky: Rep 1: 106] ’Drágszéke’ a magyarral párhuzamos névadás eredménye a *Drag* [1255: *Drag*: ÁrpSzt. 258; 1399: *Draagh*: DocVal. 517] szn. felhasználásával. – Vö. **Szatmárcseke**.

* L. MNy. 2007: 246–9.

Magyarkéc A Margittától északra fekvő helység fontosabb adatai: 1397: *Kech* (Jakó 276); 1421: „*Keech* poss. ungaricalis” (Csánki 1: 612); 1692: *Kécz* (ComBih. 78); 1808: „*Kécz* h. *Keczul* val.” (Lipszky: Rep. 1: 296); 1910: *Magyarkécz* (Mező: HivHn. 240, az évszámhoz l. Hnt. 1944. 655). A *Kéc* hn. személynévből keletkezett magyar névadással; vö. 1237–40: *Kec* szn. (ÁrpSzt. 453). A *Magyar*- előtagot azért csatolták a helységnévhez, mert a 15. századi források hangsúlyozták a lakosság magyar voltát. A román *Cheț* 'Magyarkéc' (Suciu 1: 139) a magyarból való (Csánki 1: 612; Jakó 276; ComBih. 78).

Majdán A Versectől kelet-délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1554–79: Gorna *Ilšava* (Engel: TemMold. 67); 1700 k.: *Majdan* (uo.); 1808: „*Majdán* val.” (Lipszky: Rep. 1: 400). Az elsődleges *Ilšava* hn. arról a patakról vonódott át a helységre, amelynek felső folyásánál fekszik. A patak-név [1700 k.: *Iliaseva*: Engel: TemMold. 67; 1914: *Lisava* p.: Temes-Kutas und Oraviczábanja. 1: 75 000-es térkép]. Az *Ilšava* > *Lisava* pataknév egy szláv **Jelšava* (tkp. 'égererdőben eredő, égerfákkal szegélyezett patak') átvétele. A török hódoltság idején az oszmán-török *meydan* 'sík, szabad térség' kezdte jelölni a helységet. – Az újabban adott román *Brădișorul de Jos* hn. (Suciu 1: 103) tkp. értelmé 'alsó fenyőerdőcske'. (Iordan: TopRom. 450.) – Vö. **Ilosva, Majdanek**.

Mákosfalva A bánsági Illyédtől délnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1531: *Makowysthe* (Suciu 1: 372); 1569–79: *Maq?vište* (Engel: TemMold. 87); 1808: „*Makovistye* val.” (Lipszky: Rep. 1: 402); 1913: *Mákosfalva* (Hnt. 883). A szerb *Makoviste* [tkp. 'mákföld'] (l. ImMesta. 1973: 246) hn.-ból a magyarban *Makovistye*, a románban *Macoviște* alakult (Suciu 1: 372). Az országos helységnévrendezés során a falu részére a *Mákosfalva* nevet állapították meg (Mező: HivHn. 175).

Marosborosznok A Maros menti Lippától délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1437: *Bruznu* (Suciu 1: 107); 1477: *Brwznyk* (Csánki 1: 761); 1808: „*Bruznik* vel *Brusznik* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 82); 1910 k.: *Marosborosznok* (Mező: HivHn. 243). A *Bruznik* hn. szláv eredetű. Magyarázatához l. a Losonc környéki *Borosznok* helységnévet. Az országos helységnévrendezés során a *Bruznik* helységnévet hozzáigazították az etimológiailag vele azonos és természetes fejlődéssel *Borosznok*-ká alakult Losonc környéki helységnévvel, és ellátták a járási hovatartozást jelölő *Maros*- előtaggal. – Vö. **Borosznok**.

Marosborsa A Lippától keletre, a Maros jobb partvidéken fekvő település fontosabb adatai: 1471: *Bozova* (Csánki 1: 768); 1479: *Nagbozwa* (uo.); 1743: *Berzova* (Suciu 1: 83); 1773: *Berzova* (LexLoc. 12); 1910: *Marosborsa* (Hnt. 1937. 693, az évszámhoz l. Hnt. 1944. 655). A *Berzova*, régi *Bozova* névalak egy szláv **Brézova* (tkp. 'nyíres') átvétele a szókezdő mássalhangzó-torlódás többféle feloldásával. A *Bozova* névalakban hangrendi kiegyenlítődes is végbement. A román *Bîrzava* (Suciu 1: 83) a magyarból való, de hozzáigazodott a bal felől a Temesbe ömlő Berzava folyó román *Bîrzava* névéhez. (A folyónévhez l. Kniezsa: ErdVizn. 37.) Az országos helységnévrendezés során a helységnek új, a régihez némileg hasonló nevet adtak, amely meglévő magyar településnevekkel (*Borsa*, *Kolozsborsa*, *Nagyborsa* stb.) azonos. A megkülönböztető szerepű *Maros*- előtag a folyó mellékére utal (Moór: ZONF. 6: 15; Mező: HivHn. 243). – Vö. **Brázova, Csíkborzova, Egregyborzova, Nemesborzova, Szádvárborza**.

Maroserdőd A Facsádtól nyugat-északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1514–16: *Padurany* (Suciu 2: 28); 1554–79: *Paduran* (Engel: TemMold. 104); 1808: „*Padurány* val.” (Lipszky: Rep. 1: 491); 1913: *Maroserdőd* (Hnt. 894). Az elsődleges *Padurány* hn. a román *Pădureni* (tkp. 'erdei lakosok, erdőlakók') hn. átvétele. Az országos helységnévrendezés során a falu nevét *Maroserdőd*-re magyarosították, előtagjában utalva a Maros viszonylag közeli voltára is (Mező: HivHn. 254). – Vö. **Erdőd**.

Maroskapronca A Lippától keletre fekvő helység fontosabb adatai: 1350: *Kaproncha* (Csánki 1: 764); 1479: *Kaproncza* (uo.); 1742: *Kaprucza* (Suciu 1: 126); 1808: „*Kaprucza* val. *Kaproncha* h.” (Lipszky: Rep. 1: 290); 1910: *Maroskaproncza* (Mező: HivHn., az évszámhoz l. Hnt. 1944. 655). A *Kapronca* hn. egy szláv *Koprivnica* (tkp. 'csalánnal benőtt hely, csalános') átvétele. A román *Căpruța* (Suciu 1: 126) a magyarból való. A *Maros*- előtag megkülönböztető szerepű (Kniezsa: MagyRom. 1: 190). – Vö. **Kapronca**.

Mátyásmező Az Ómoldovától észak-északnyugatra, az Al-Duna mellett fekvő helység fontosabb adatai: 1554–79: *Mač?vik* (Engel: TemMold. 87); 1723: *Mathiovecz* (uo.); 1761: *Matiovaz* (Suciu 1: 382); 1808: „*Macsevacz* h. *Macsevich* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 395); 1882: *Macsevics* (Ihász: Hnt. 200); 1913: *Mátyásmező* (Hnt. 901). A szerb *Mače* (< *Matej* 'Máté' szn. alapján a szerbben *Mačević* hn. (l. *Mačević* csn.: LPH. 381) és *Mačevac* hn. (HASZ. 6: 349) keletkezett. A magyarban a szerb *Mačević* névalak honosodott meg *Macsevics*-ként. Az országos helységnévrendezés során a falu számára a *Mátyásmező* nevet állapították meg tudatos magyarosítással. A román *Măcești* névalak (Suciu 1: 382) romános átformálás eredménye a *Mace*, *Macio*, *Maciu* 'Máté' szn. alapján (Constantinescu: DOR. 104; Mező: HivHn. 197).

Mélykastély A Versectől délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1569–79: *Qušt?l* (Engel: TemMold. 82); 1700 k.: *Kustil* (uo.); 1808: „*Kustil* val.” (Lipszky: Rep. 1: 361); 1913: *Mélykastély* (Hnt. 906). A magyar *kastély* (< román *coștei* 'ua.') köznévből helységnév alakult. A megkülönböztetésül hozzácsatolt *Mély*- előtagot a falu mély fekvése indokolja. – A szerb névalak *Kuštijl* (Marković: ImVojv. 103; Mező: HivHn. 246). – Vö. **Felsőkastély**, **Nagykastély**.

Merczyfalva A Temesvártól észak-északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1391/1392: *Karan* (DocVal. 422); 1554–79: *Q?ran* (Engel: TemMold. 73); 1723: *Karan* (uo.); 1808: „*Merczidorf* h. *Karán* val.” (Lipszky: Rep. 1: 421); 1828: *Merczifalva* (Kázmér: Falu 171); 1864–6: *Merczyfalva* (uo.). Az elsődleges *Karan* hn. magyarázatához l. *Karánsebes* előtagját. A román *Carani* (Suciu 1: 120) hn.-ben a régi *Karán* él tovább. C. F. Mercy gróf (1666–1734) mint 1718-tól a temesi bánság kormányzója nagyszámú német, francia, olasz és spanyol telepessel népesítette be a lakatlan falvakat. Ezért kapta *Karán* a *Mercydorf* nevet, amelyet idővel *Merczyfalvá*-ra magyarosítottak. A francia *Mercy* csn. helynévi előzménye a latin *Marciacum* hn.-re (< *Marcus* szn.) megy vissza (Dauzat–Rostaing 426; Mező: HivHn. 66, 162).

Mérfalva A Mezőlaborctól északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1572: *Felssso Psztrina* (VSOS. 2: 257); 1618: „*Felső Psztrina* alias *Mirolya*” (uo.); 1773: *Mirolya*, *Mirola* (LexLoc. 251); 1910 k.: *Mérfalva* (Mező: HivHn. 175). A régi *Felsőpsztrina* névalak a szomszédos Peszternye régi *Alsópsztrina* [1588: *AlsoPztrina*: VSOS. 2: 463] névalakjával van korrelációban. A szlovák *Mirol'a* > magyar *Mirolya* helynévben egy szláv (ukrán?) **Mirol'a* szn. kereshető. Ez a *Miroslav* szn. előrészből alakulhatott -ol'a (l. *Benčol'a*, *Krivol'a*, *Tomol'a* szn.: Kniezsa: MSzlkCsn. 77–8) képzővel. Az országos helységnévrendezés során a *Mirolya* helységnevet a *Mérfalva* névalakkal cserélték fel. – Vö. **Peszternye**.

Mezőbarátfalva A Tekétől nyugat-északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1670: *Barátfalva* (Suciu 1: 103); 1762: *Barátfalva* (uo.); 1808: „*Barátfalva* h. *Brátfalou* val.” (Lipszky: Rep. 2: 14); 1906: *Mezőbarátfalva* (Hnt. 1944. 400, az évszámhoz l. 655). A *Barátfalva* hn. a *Barát* [1505: *Barath*: Jakó: KolMon. 2: 228] családnévnek és a birtokos személyranggal ellátott *falu* főnévnek az összetétele. A megkülönböztető szerepű *Mező*- előtag a Mezősége utal. A román *Brăteni* 'Mezőbarátfalva' (Suciu 1: 103) tudatos románosítás eredménye (Kázmér: Falu 161, CsnSz. 91). – Vö. **Barátfalva**.

Mezőbikács Az Alföld peremén, Nagyszalonta és Nagyvárad között fekvő helység fontosabb adatai: 1291–4: *Bikach* (Györffy 1: 603); 1808: *Bikács* (Lipszky: Rep. 1: 53); 1910: *Mezőbikács* (Hnt. 1944. 400, az évszámhoz l. 655). A *Bikács* hn. puszta személynévből keletkezett magyar névadással; vö. 1263: *Bykach* szn. (ÁrpSzt. 124). A megkülönböztető szerepű *Mező*- előtag a Bihari-Mezőségre utal. – A román *Bicaciu* 'Mezőbikács' (Suciu 1: 77) a magyarból való. – Vö. **Bikács**, **Pusztabikács**.

Miklősháza A bánsági Illyédtől északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1389: *Myklosfalwa* (Milleker 114); 1554–79: *M?qol?nč*, *Niqol?nč* (Engel: TemMold. 89); 1700 k.: *Nikolincz* (uo.); 1808: „*Nikolincze* h. *Nikolince* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 462); 1882: *Nikolincz* (Ihász: Hnt. 236); 1911: *Miklősháza* (Milleker 114). A magyar *Miklós* ~ szerb *Nicola* nevű birtokos falvát, a magyar *Miklősfalva* ~ szerb *Nikolincz*, *Nikolinci* hn. jelölte. A szerb névalak idővel a magyarban is felülkerekedett mint *Nikolinc*. Az országos helységnévrendezés során a falu részére a *Miklősháza* nevet állapították meg. A román névalak a szerbes *Nicolinț* (Suciu 1: 427; Kázmér: Falu 226; Mező: HivHn. 197). – Vö. **Temesmiklós**.

Mikóújfalu Romániai helység a Székelyföldön Málnástól északra, Micfalău. Fontosabb adatai: 1808: „*Malnás-üvegcsür* h.”: Lipszky: Rep. 2: 88; 1850: *Miko Ujjfaleu*: Suciu 1: 395; 1857: *Mikóújfalu*: Erdély 1857. évi népszámlálása. Bp., 1992. 98. Az 1772-ben grófi rangra emelt Mikó család birtokán üveggyár (üvegcsür) létesült, s annak lakótelepét *Mikóújfalu*-nak nevezték el. A román *Micfalău* hn. (Suciu 1: 395) a magyarból való. (Orbán: Szék. 3: 58). – Vö. **Berettyóújfalu, Görgény-üvegcsür, Sepsibükszád.**

Mirkóc A bánsági Illyédtől nyugat-északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1569–79: *Mirqofce* (Engel: TemMold. 90); 1717: *Mirkovaz* (uo.); 1808: „*Mirkovác* h.” (Lipszky: Rep. 1: 429); 1913: *Mirkóc*z (Hnt. 922). A szerb *Mirkovac* hn. a szerb *Mirko* szn. származéka (vö. 1256: *Mirco* comes: ÁrpSzt. 553). A magyarban is meghonosodott *Mirkovác*-ot az országos helységnévrendezés során *Mirkóc*-ra magyarosították. – A román *Milcoveni* 'Mirkóc' tudatos románosítás eredménye (Suciu 1: 399; Mező: HivHn. 171).

Monostorszentgyörgy A Dentától északkeletre, Tárnokszentgyörgy szomszédságában fekvő helység fontosabb adatai: 1569–79: *Sing'örg, monastir* (Engel: TemMold. 124); 1660: *monastir Šendjuradj* (uo.); 1808: „*Szent-György* h. *Pernyavor* ill. *Clastrum*” (Lipszky: Rep. 1: 634); 1882: *Klastrom-Szent-györgy* (Ihász: Hnt. 164); 1897: *Zárda Szt.György* (PallasLex. 16: 62. utáni térképen); 1902: *Monostorszentgyörgy* (Mező: HivHn. 233; HivKözs. 2: 1210). A középkori ősiségű Tárnok-szentgyörgy határában települt helység neve a templomcíméből való *Szentgyörgy* és a kalugyerkolostorra utaló *Monostor*- összetétele. – A román névalak *Mînaştire*, jelentése 'monostor' (Suciu 1: 402; Györffy 3: 495). – Vö. **Szentgyörgy, Tárnokszentgyörgy.**

Monyó A Resicabányától északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1417: *Morio* [= *Monio*] (Temes 531); 1554–79: *Man?h?va* (Engel: TemMold. 88); 1597: *Manihom* (uo.); 1717: *Muniovo* (uo.); 1723: *Manio* (uo.); 1808: „*Monio* vel *Monnio* val.” (Lipszky: Rep. 1: 434); 1882: *Monió* (Ihász: Hnt. 219); 1913: *Monyó* (Hnt. 929). Eredete nincs tisztázva, talán személynévi eredetű, vö. 1258: *Monou* szn. (ÁrpSzt. 567). A mai román névalak *Moniom* (Suciu 1: 406; Milleker 116). – Vö. **Monó.**

Morovná A Privigyétől kelet-délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1225: *Mrouna*: (UrkBurg. 1: 106); 1430: *Morovna* (VSOS. 2: 271); 1773: *Morovno* (LexLoc. 144); 1808: *Morovno* (Lipszky: Rep. 1: 336). A *Mrovna* > *Morovna* > *Morovná* hn. bizonyára szláv eredetű; vö. lengyel *Mrowina*, *Mrowino* hn. (SHSNO. 3: 570); macedón *Mravino* hn. (Šmilauer: PŕSITop. 124). Tövének 'hangya' a jelentése. Olyan hely kaphatott ilyen nevet, ahol sok volt a hangyaboly (szlovákul *mravenisko*). A szlovák *Morovno* hn. a magyarból való (Rospond: SEMG. 392). – Vö. **Hagyárosbörönd.**

Nagykastély A Lugostól északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1511: *Posakasthelya* (Engel: TemMold. 108); 1554–79: *Pošaqašt?l* (uo.); 1597: *Kastely* (Suciu 1: 170); 1700 k.: *Kustil* (Engel: TemMold. 108); 1808: „*Kostély* (Nagy-) h. *Kostil-mare* val.” (Lipszky: Rep. 1: 338); 1909: *Nagykastély* (Mező: HivKözs. 2: 739). Az elsődleges *Pósakastély*a hn. egy *Pósa* nevű személy kastélyánál települt falura utal. A szn.-i előtag idővel elmaradt. A később feltűnő *Nagy*- előtag azzal a *Kiskastély*-nak [1808: Lipszky: Rep. 1: 338] hívott település előtagjával van korrelációban, amely mára egybeolvadt az anyaközséggel. A román *Coşteiu Mare* 'Nagykastély' (Suciu 1: 170) részfordítás a magyarból. – Vö. **Felsőkastély, Mélykastély.**

Nagykövéres A Temesvártól délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1554–79: *K?veriš* (Engel: TemMold. 75); 1700 k.: *Keveris* (uo.); 1723–1725: *Keveresch* (Suciu 1: 139); 1808: „*Keveres* (Nagy-) h.” (Lipszky: Rep. 1: 305); 1851: „*Nagy-Kövéres* ... van egy *Kövéres* nevű pataka” (Fényes: MoGSz. 2: 270). Összetartozik a Versectől délnyugatra fekvő *Kiskövéres* [1554–79: *Dolna K?veriš*, *Mali K?veris*: Engel: TemMold. 75; 1808: „*Keveres* (Kis-) h.”: Lipszky: Rep. 1: 305] falu nevével. E falu a *Keveres* < *Keres* [< *Karas*] nevű patak környékén fekszik. Vö. *Keresköz* 'a Krassó és a Keres ~ Keveres köze' [1390: *Kereskuz*: Györffy 3: 486]. Talán kiskövéresi telepések vitték magukkal falujuk és patakjuk nevét a Temes folyó mellékkére. – A román *Chevereşu Mare* 'Nagykövéres' (Suciu 1: 139) részfordítás a magyarból (Kiss: NytudÉrt. 139: 16). – Vö. **Karas.**

Nagymargita A Versectől északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1554–79: *S?nmarg?ta* (Engel: TemMold. 125); 1587: *Zent Margita* (uo.); 1717: *Margitta* (uo.); 1808: „*Margitta* vel *Margitha* h.” (Lipszky: Rep. 1: 410); 1854: *Gross-Margit* (Marković: ImVojv. 114); 1878: *Nagy-Margitta* (uo.); 1881: *NagyMargita* (uo.). Az elsődleges *Szentmargita* hn. a falu templomának védőszentjével, Szent Margittal kapcsolatos. A *Szent*- előtag idővel elmaradt. A *Nagy*- előtag *Kismargita* [1808: „*Margiticza* h. *Margitica* ill.”: Lipszky: Rep. 1: 410; 1888: *Kis-Margita*: Mező: HivHn. 100] ’Banatska Dubica’ előtagjával van korrelációban. – A szerb *Margita* ’Nagymargita’ a magyarból való. A második világháború után használatossá vált *Banatska Dubica* tkp. értelme ’Kismargita’. – Vö. **Margitta, Szentmargita**.

Nagyszilas A Buziásfürdőtől délre fekvő helység fontosabb adatai: 1462: *Zylas* (Suciú 2: 120); 1554–79: *Silag’* (Engel: TemMold. 128); 1717: *Sillage* (uo.); 1808: „*Szilas* h. *Silash* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 647); 1851: „*Szilas*, oláhul *Szilágy*” (Fényes: MoGSz. 4: 133); 1907: *Nagyszilas* (Mező: HivKözs. 2: 1049). A *Szilas* hn. a *szil* fanév -s képzős származéka. A megkülönböztető szerepű *Nagy*-előtag azzal kapcsolatos, hogy a *Szilas* nevű községek között ez a legnagyobb. – A román *Silaghiu* ’Nagyszilas’ (Suciú 2: 120) a magyar *Szilágy* névváltozatból való (Iordan: TopRom. 104). – Vö. **Szilas**.

Nagytikvány A Krassóvártól nyugat-délnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1437: *Tygván* (Suciú 2: 191); 1554–79: *T?qvan* (Engel: TemMold. 137); 1723: *Vel(iki) Tichva* (uo.); 1808: „*Tikván* (*Nagy*-) h. *Tikvánul mare* val.” (Lipszky: Rep. 1: 682); 1882: *Nagy-Tikvány* (Ihász: Hnt. 231). A *Tikvány* hn. szerb eredetű; vö. szerb-horvát *tikvan* ’tökfilkó, fajankó’ < *tikva* ’tök’. A *Nagy*-előtag a szomszédos *Kistikvány* [1799: *Kis-Tikvány*: Suciú 2: 193] előtagjával van korrelációban. – A román névalak *Ticvaniul Mare* ’Nagytikvány’ és *Ticvaniul Mic* ’Kistikvány’ (Suciú 2: 192, 193). – Vö. **Tikves**.

Nagytopoly A Temesrékastól délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1507: *Topolócz* (Csánki 2: 12); 1554–79: *Topolofce* (Engel: TemMold. 139); 1700 k.: *Topolovecz* (uo.); 1808: „*Topolovecz* (*Nagy*-) h.” (Lipszky: Rep. 1: 687); 1907: *Nagytopoly* (Mező: HivKözs. 2: 753). Az elsődleges névalak a szerb *Topolovac* (tkp. ’nyárfával benőtt hely’) volt. A *Nagy*-előtag a szomszédos falu előtagjával van korrelációban: 1554–79: *Mali Topol?vač* (Engel: TemMold. 139); 1808: „*Topolovecz* (*Kis*-)” (Lipszky: Rep. 1: 687); 1907: *Kistopoly* (Mező: HivKözs. 2: 629). A *Topolovec* helyett tudatos magyarosítással állapították meg a *Topoly* névalakot. – L. román *Topolovářul Mare* ’Nagytopoly’ és *Topolovářul Mic* ’Kistopoly’ (Suciú 2: 201, 202; Iordan: TopRom. 95). – Vö. **Kistopolya, Topolya**.

Nagytószeg A Nagyikindától kelet-délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1408: *Thozeg* (Csánki 2: 67; Temes 401); 1723: *Tosseck* (Engel: TemMold. 140); 1808: „*Heufeld* g. *Nagy-Tószeg* h.” (Lipszky: Rep. 1: 259); 1851: *Heufeld* (Fényes: MoGSz. 2: 106); 1888: *Nagy-Tószeg* (Mező: HivHn. 86). A *Tószeg* hn. a *tó* ’állóvíz’ és a *szeg* ’sarok, szöglet, zug’ összetétele. A *Nagy*-előtag *Kistószeg* [1808: „*Maszdorf* g. *Kis-Tószeg* h. *Masztord* val.”: Lipszky: Rep. 1: 415; 1851: *Maszdorf, Tószeg*: Fényes: MoGSz. 3: 73; 1891: *Kis-Tószeg*: Mező: HivHn. 86] előtagjával van korrelációban. Az 1770 körül betelepedett németektől való a *Nagytószeg Heufeld* (tkp. ’szénaföld’), valamint a *Kistószeg Mastort* (tkp. ’hizlalóhely’) neve. Ezek egy ideig a magyarban is használatosak voltak. – *Nagy*- és *Kistószeg* szerb neve az 1948-ban megállapított *Novi Kozarci* (tkp. ’új kecskepásztorok’) (Bodor: Délm. 18; Marković: ImVojv. 131). – Vö. **Tószeg**.

Nagyzsám A Resicabányától nyugat-délnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1424: *Saan* (Csánki 2: 109; Temes 588); 1554–79: *Šam* (Engel: TemMold. 117); 1808: „*Zsám* (*Nagy*-) h. *Groß-Scham* g. *Zsam-máre* val.” (Lipszky: Rep. 1: 762). A *Zsám* < *Sám* hn. pusztá személynévből keletkezett; vö. 1208/1359: *San* szn.; 1253: *Sam* szn. (ÁrpSzt. 689, 839). A megkülönböztető szerepű *Nagy*-előtag *Kiszsám* [1808: Lipszky: Rep. 1: 762] előtagjával van korrelációban. – *Nagyzsám* román neve *Jamul Mare*, a Versectől észak-északkeletre fekvő *Kiszsám* szerb neve *Mali Žam*. – Vö. **Zám**.

Nákófalva A Nagykikindától északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1429: *Kunzeules* (Csánki 1: 704); 1569–79: *Qum S?leuš* (Engel: TemMold. 123); 1660–66: *Seleuš* (uo.); 1799: *Nakófalva* [!], *Szőllős* (Kázmér: Falu 172); 1808: „*Nákófalva* alias *Szőllős* h.” (Lipszky: Rep. 1: 452). A középkori *Kunszőllős* hn. olyan falut jelölt, amelynek lakosai szőlőműveléssel foglalkoztak és kun nemzetiségűek voltak. Az idővel elnéptelenedett falut Nákó Kristóf 1784-ben újratelepítette. Innen kapta a falu új nevét: *Nákófalva*. Az 1922 óta használatos szerb *Nakovo* 'Nákófalva' (Marković: ImVojv. 125) magyar mintát tükröz (Mező: HivHn. 63). – Vö. **Keviszölös**.

(Folytatjuk.)

†KISS LAJOS